

KNJIŽEVNOST**Simon Kerma:****Vinski turizem z geografskim poreklom**

Koper 2018: Založba Univerze na Primorskem, 187 strani, ISBN 978-961-7055-32-0

Geografija vina oziroma geografija vinskih regij se je v anglosaksonskih deželah uveljavila kot ena izmed bolj priljubljenih geografskih disciplin, kar potrjuje tudi aktivno delovanje tematske skupine »*Wine Speciality Group*«, ki je bila v sklopu Zveze ameriških geografov ustanovljena že leta 1998. V Sloveniji je bilo omenjeno področje do nedavnega prezrto navkljub dejstvu, da se slovenske vinorodne pokrajine ponašajo z bogato tradicijo vinogradništva in vinarstva. Nastalo praznino je skušal v sklopu svojega doktorskega dela zapolniti geograf Simon Kerma, njegova prizadevanja pa so se v minulem letu manifestirala v izdaji znanstvene monografije z naslovom »Vinski turizem z geografskim poreklom«.

V monografiji avtor uvodoma predstavi pregled dosedanjih raziskav in relevantne literature, pri čemer se osredotoči zlasti na tuje avtorje, saj je relevantnih domačih vinsko-turističnih znanstvenih razprav izredno malo. Sledi terminološka analiza izbranih pojmov ter predstavitev izbranih značilnosti evropskih in svetovnih vinskih regij. V tem poglavju je predstavljena tudi kronologija oblikovanja vinskih regij v Sloveniji, vključno s pregledom priporočenih in dovoljenih sort vinske trte. V četrtem poglavju so predstavljene razmere na področju vinogradniško-vinarske pridelave in vinskega trga, pri čemer so na globalni in državni ravni preučeni naslednji kazalniki: vinogradniška zemljišča, pridelava grozdja, pridelava in potrošnja vina ter trgovina z vinom. V petem poglavju je osvetljena študija primera – vinorodni okoliš oziroma vinska regija slovenska Istra. V sklopu tega poglavja avtor predstavi pokrajinske značilnosti, pomembne za vinogradništvo in vinarstvo, kratek zgodovinski oris vinogradništva in vinarstva, nastanek in razvoj vinorodnega okoliša ter poda oceno stanja vinogradništva in

vinarstva v slovenski Istri, vključno z gospodarskim pomenom te dejavnosti. Obravnavano območje je v ospredju tudi v šestem poglavju monografije, kjer avtor prikaže rezultate raziskav, ki se nanašajo na identifikacijo elementov oziroma značilnosti, ki so pomembne za razvoj vinskega turizma v slovenski Istri, ter opredelitev obravnavane regije kot prepoznavne vinske regije med prebivalci Slovenije. Za preučevanje slovenske Istre kot vinsko-turističnega območja je avtor uporabili kombinacijo različnih metod in tehnik pridobivanja podatkov. Med njimi lahko izpostavimo delfi metodo, s katero je prepoznal ključne elemente, ki opredeljujejo identiteto obravnavane regije in njene razvojne potencialne. Slednje je preverjal tudi s pomočjo spletne ankete, s katero je sicer prvenstveno preučeval percepcijo obravnavane regije med prebivalci Slovenije. Obsežno poglavje zaključuje SWOT analiza razvojnih prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti, ki je oblikovana pretežno na podlagi mnenj načrtovalcev turističnega razvoja.

Monografija prinaša več konkretnih izvernih dognanj in zaključkov za stroko, pri čemer se zdijo še posebej dragocene ugotovitve, ki se nanašajo na avtorjevo opredeljevanje in povezovanje konceptov identitete vinske regije, terroirja in vinskega turizma ter iskanje povezav oziroma ujemanj med vinsko in turistično regijo. Dodatna uporabna vrednost monografije se kaže v potencialni uporabi izbranih rezultatov raziskav za vinarje, turistične delavce, načrtovalce regionalnih razvojnih politik in druge deležnike, ki delujejo tako v slovenski Istri kot tudi v drugih vinskih regijah Slovenije.

Monografija je dosegljiva na spletnem naslovu: <http://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-7055-32-0.pdf>.

Miha Koderman

**Janez Nared, Jelka Hudoklin, Damjan Kavaš, Alma Zavodnik Lamovšek:
Povezovanje prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni v Sloveniji
Georitem 29**

Ljubljana 2019: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 89 strani, ISSN 1855-1963 (tiskana različica), ISBN 978-961-254-967-1 (elektronski vir)

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU je pri Založbi ZRC leta 2019 izdal že 29. enoto v sklopu zbirke Georitem. Tokratna znanstvena monografija prinaša predlog povezave prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni, ki izhaja iz veljavne zakonodaje na področju spodbujanja skladnega regionalnega razvoja in urejanja prostora.

Regionalno prostorsko načrtovanje in regionalno razvojno načrtovanje sta po veljavni zakonodaji dva ločena načrtovalska sistema, ki pa oba urejata regionalno planiranje v Sloveniji, čeprav vsak iz svojega vidika in z različnimi predhodnimi izkušnjami. Poskusi regionalnega prostorskega planiranja na prehodu iz 60. v 70. leta 20. stoletja ter izdelava regionalnih zasnov prostorskega razvoja na začetku novega tisočletja, niso prinesli prostorskih planov na regionalni ravni. Z uveljavitvijo nove zakonodaje na področju urejanja prostora leta 2018, pa je ponovno odprta pot za njihovo pripravo. Regionalne prostorske načrte naj bi pripravili za razvojne regije, v katerih pa od začetka programskega obdobja 2002–2007 že poteka priprava in izvajanje regionalnih razvojnih programov. Oba dokumenta se razlikujeta tako v procesni kot tudi v časovni razsežnosti, zato potrebujeta ustrezno rešitev, kako ju povezati (in s tem tudi oba planerska pristopa), da bi zagotovili ustrezne sinergijske učinke, kar bi se pokazalo v bolj trajnostni rabi regionalnih virov in v zmanjšanju razvojnih razlik v Sloveniji.

Monografija Povezovanje prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni v Sloveniji na skupaj 89 straneh zajema 9 poglavij. Poleg uvoda, seznama virov in literature ter seznama slik, so na začetku opisane dosedanje izkušnje z regionalnim prostorskim in regionalnim razvojnim načrtovanjem v Sloveniji po posameznih obdobjih ter izhodišča za pripravo modela povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja (institucionalni vidik, vsebinski vidik, procesni vidik). Sledi osrednji del mono-

grafije, ki prikazuje (tudi grafični) model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja tako z vidika strokovnih podlag kot tudi procesa izdelave planerskih dokumentov, vključenih deležnikov in financiranja. Model je bil oblikovan na podlagi analize številnih gradiv, anket po občinah ter delavnic s ključnimi deležniki na področju prostorskega in regionalno-razvojnega načrtovanja v Sloveniji. Predlog modela spremljajo tudi številna priporočila za uspešnejše načrtovanje na regionalni ravni oziroma za boljše usklajevanje ter povezovanje prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni v Sloveniji.

Avtorji prihajajo kar iz štirih organizacij (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Katedra za prostorsko planiranje Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani, Acer Novo mesto d.o.o., Inštitut za ekonomska raziskovanja), ki se že več let raziskovalno in v praksi ukvarjajo z metodami in tehnikami ter vsebino regionalnega planiranja v Sloveniji, veliko izkušenj pa imajo tudi z mednarodnimi projekti. Sodelovanje različnih strok pri izdelavi predloga modela za povezovanje regionalnega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni daje monografiji posebno dodano vrednost, saj sta ustrezno naslovljena ključna elementa regionalnega planiranja: prostorski in ekonomski (razvojni) vidik. Avtorji ocenjujejo, da bi se ob predlaganem modelu in njegovem doslednem izvajanju v praksi, izboljšalo načrtovanje na regionalni ravni, tudi z ustreznim upoštevanjem gospodarskega, socialnega in prostorskega vidika. S tem bosta zagotovljena trajnosten razvoj in ohranjanje prostorskih potencialov.

Čeprav monografija na prvi pogled odgovarja na čisto konkreten in praktičen izziv povezovanja sistema regionalnega prostorskega in regionalnega razvojnega načrtovanja v Sloveniji, je vseeno zasnovana veliko širše. Z goščenim in kritičnim pregledom preteklih izkušenj na področju regionalnega planiranja v Sloveniji ponuja študentom in strokovnjakom geografije, prostorskega načrtovanja, krajinske arhitekture, ekonomije in drugih strok, ki podpirajo regionalno planiranje s svojim znanjem in pristopi, temeljeno literaturo na področju regionalnega planiranja v Sloveniji. Monografija tudi prikazuje,

kaj opredeljuje regionalno planiranje v Sloveniji danes: pristope, deležnike, procese, odgovornosti in postopke. Glede na majhno vlogo regionalnega planiranja v Sloveniji v zadnjih desetletjih, a ob hkratnih intenzivnih regionalno-razvojnih procesih in aktualnih razvojnih izzivih v Sloveniji in v makro-regijah, katerih pomemben del je s svojo lego in geografskimi značilnostmi tudi Slovenija, je monografija spodbuda za povrnitev nekdanje veljave regionalnega planiranja v Sloveniji. Hkrati pa je pomembno zapolnila veliko vrzel na področju znanstvene in strokovne literature s področja regionalnega planiranja v Sloveniji.

Knjiga je dostopna na spletnem naslovu: <https://giam.zrc-sazu.si/p/1543>

Simon Kušar

Dejan Cigale, Barbara Lampič:
Razvoj turistične destinacije na primeru občine Kamnik
E-GeograFF 12

Ljubljana 2019: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 149 strani,
 ISBN 978-961-06-0176-0

Spomladi je v knjižni zbirki elektronskih monografij e-GeograFF izšla znanstvena monografija avtorjev Dejana Cigaleta in Barbare Lampič z naslovom »Razvoj turistične destinacije na primeru občine Kamnik«. Avtorja v monografiji uvodoma pojasnita nekatere teoretske koncepte, ki v nadaljevanju obravnavano vsebino osvetljuje v širšem smislu, nato pa celovito in poglobljeno preučita območje občine Kamnik v luči razvoja turizma ter analizirata turistične in rekreacijske značilnosti te turistične destinacije. Ob tem najprej podata splošen geografski oris območja, ki je širše poznano po privlačni alpski in predalpski pokrajini in omogoča ukvarjanje z različnimi oblikami rekreacije na prostem, ter razčlenita doseda-

nje strateško in razvojno načrtovanje turizma na območju občine Kamnik v posameznih dokumentih, ki segajo od lokalne do nacionalne ravni.

V osrednjem delu monografije avtorja predstavljata rezultate dveh obsežnih kvantitativnih raziskav, s katerima izpostavljata različne lastnosti turizma in rekreacije v občini Kamnik, ki jih predhodno analizirani statistični podatki ne razkrijejo. V prvi raziskavi sta se osredotočila na preučitev poznavanja območja Kamnika in njegove turistične ponudbe med prebivalci Slovenije ter preverbo njihovega obiska na omenjenem območju. Pri tem sta izhajala iz teze, da je poznavanje občine Kamnik v pomembni meri povezano z oddaljenostjo stalnega bivališča od obravnavanega območja, zato sta z raziskavo želela zajeti anketirance iz različnih območij Slovenije. Pri anketiranju sta uporabila anketiranje na več območjih in tudi spletno anketo ter tako zajela skupno 283 anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili vsaj 15 let stari prebivalci Slovenije, ki nimajo svojega prebivališča v občini Kamnik. Ker je šlo za dva različna načina anketiranja, sta preverila tudi morebitno povezavo med odgovori anketirancev ter načinom anketiranja, pri čemer se odgovori ene in druge skupine anketirancev v večini primerov niso razlikovali in je bil s tega vidika vzorec dovolj homogen.

Druga anketna raziskava se je osredotočila na značilnosti obiska turistov in izletnikov na izbranih lokacijah v občini Kamnik ter je vključevala preučitev njihovih navad, pričakovanj in mnenj, ki so povezana s turistično ponudbo v njej. Ta raziskava je bila izvedena z osebnim anketiranjem na šestih lokacijah, ki so predstavljale dobro poznane turistične oziroma izletniške cilje v občini. Na ta način sta avtorja želela zajeti različne tipe obiskovalcev, od izletnikov do stacionarnih gostov, ki prihajajo z različnih območij Slovenije in tujine. Skupno sta zajela mnenje 370 oseb in dobila splošen vpogled v značilnosti turističnega obiska. Pojasnila sta nekatere specifične dejavnike, ki med drugim pričajo tudi o precejšnji raznolikosti turističnega povpraševanja znotraj občinskih meja. Tako je občina Kamnik z vidika turistične ponudbe ena najbolj raznolikih slovenskih občin, saj obiskovalcem ponuja turistične privlačnosti, ki se po svoji vsebini med seboj bistveno razlikujejo: razgibano naravno gorsko pokrajino, srednjeveško kulturno-zgodovinsko dediščino, raznovrstne kopalniške in športnorekreacijske možnosti ter parkovno oblikovano naravo z botaničnimi vrstami, vzgojenimi v okrasne namene. Posledično je območje zanimivo tudi za precej različne skupine obiskovalcev.

Nezanemarljiv in širše relevanten doprinos monografije se zrcali tudi v nekaterih pomembnih spoznanjih, ki opredeljujejo in pojasnjujejo izbrano strokovno terminologijo na področju turizma. V ospredju so geografski pojmi, kot so turistični kraj, turistično območje, turistična destinacija in turistična regija, ki pa se v Sloveniji prepogosto zamenjujejo in uporabljajo povsem brez kritičnega razmisleka kot bolj ali manj strokovni prevod iz (predvsem anglosaksonske) literature in prakse. Razumevanja teh pojmov se pri različnih avtorjih lahko pomembno razlikujejo, saj turizem kot kompleksen in heterogen pojav znanstveno preučujejo številne stroke in discipline, med katerimi ima pomembno vlogo tudi geografija, ki bi morala zavzeti odločnejše stališče pri opredeljevanju temeljnih pojmov, vezanih na prostor. V tem pogledu prinaša monografija konkreten prispevek, za katerega lahko upamo, da bo, ob dostopnosti publikacije na spletu, dosegel najširši krog zainteresirane strokovne in laične javnosti.

Monografija je dosegljiva na spletnem naslovu: <https://e-knjige.ff.uni-lj.si/znanstvena-zalozba/catalog/view/148/245/3808-1>.

Miha Koderman